בסוד שיח

שאול שיף

בית שלמין לקיץ בלבד

לתומי סברתי, כי מתוך פיזור הדעת לא הבחנתי בשלטים המפנים למקום שממנו יוצאות הטיולות. והלכתי בעקבות אחד, שנראה לי, משום מה, שהוא יודע מהיכן תתחיל הלוויה, של אחד האחד, שלבבודה הגעתי לבית עלמין "דקר", במערה המדרגי נכון. באמצע מסע הלוויה בשלבי המעבה על המוות במשרד הפנים, נתקלנו בעשרות, ללא גזומה עשרות רבות של אנשים אובדי־דרך, ששאלו אותנו, איך מגיעים למקום יציאה הלי הויות, או שכמה מוקדים למטרה זאת. שום שילום, לא מאה ולא מכובה, לא גדול ולא קטן, ניצב באישור מקום בבית עלמין "דקר", שעל־פיו אפשר לכתוב בצורות למטרה מבוקשת. הרי אנו כבר בשנת 2000 ועשנים אין סוף כלים להקל על חייו של אדם שיוכל למצוא את ידיו ורגליו בבית העלמין הענק הזה. יש שמות ימים לשבילים, אבל גם נותן טוב, בלי עזרה של אחד מעובדי בית העלמין, לא יידע לאן רגליו יובילו אותו. אין שום סיבה מובנת בעולם שלאחד כבישי בית העלמין הזה, לא יהיו שלטים מאירי־עינים המכוונים את הבאים לכל אחר ושבו בבית העלמין, כולל שרותים ציבוריים.

מעבר לרשלנות הקשה בנושאים הזה, קשה להבין הכיצד מתכננים בית העלמין לא לקחו בחשבון כי בישראל קיימת תקופה בשנה הנקראת חודף וכי לעתים יורד גם גשם באמצע היום. גשם עז תפס לנגר עיניהם ארבע לוויות. והא ניתך ללא רחמים על מיטת הנפטר שטפך את המלוים הרבים. שום מחסה, שום כיסוי ניילון, לפחות על מיטת הנפטר – הכל בחוסר כבוד ויחס לכולם.

הגיעה השעה להציע את בתי העלמין מפולי טיקאים ונציגי מפלגות ולסמך אותם לאנשים הראויים, שיחזקו לוולת ורגישותם לשכול ולאבל לא קר במרכי הפריימרים.

מעניין מהי תושבים להם מנהלי בית העלמין והחברה קדישא: האין לדאוג לבאים בשערי בית־עלמין "דקר" בחודף גשומה האין לדאוג לנפטר הנישא על אלונקה, שלא "ירחב עד לשד עצמותיו ולמגע מראות לא נעימים מנשאי המיטה הרי לעתים קרובות מובל הנפטר למרחק לא קטן למ־קום מגנזיו – האין לחדף בחשבון את כל הצרכים המתחייבים מתקופת החודף?

יש לקוות כי במרד הנעשה כעת בחברה קדי־שא של תל־אביב, ייעשה גם מרד בדברים ומאד בסיסיים בבתי העלמין הפעילים עדיין בגוש דן ולהסיר קלון מעל הציבור הדתי המחזה גם שרד תי זות הניתנים בתחנה הזאת, האחרונה בחייו של אדם.

גילגלי שלג בחרמן

דיור הדוש של המקובלים, אברכים צעירים המצויים בכוננות האר"י הדש"ש, פקדו בימים אלה את אתר הסקי שנתבשרו כי שלג רב ירד על הר.

אחד עשר אברכים באו למקום לעשות גילגלי שלג ולזכות בכך את כלל ישראל. על־פי ספרי הקבלה גילגל שלג הוא כפרה על מעשים חמורים שביצו לבינה, והאברכים הללו שכל משאם ומתנם הוא לשם שמים, אינם חשודים ח"ו שנכשלו באר תן עבירות.

מנהל האתר כבר מכיר אותם, לפחות את חל־קם, והוא מאפשר להם להחכנס למקום ללא תש־לום בידוע שאין להם כל כוונה להנות מהשלג המכסה את החרמון אלא להיטיב. ובך בשקום נפתר מעירדים, 11 אברכים עשו 41 גלגולים שאינם כה קלים לביצוע. כל גילגול הוא סיבוב בפול־קולה ואחריה וכמובן ללא בגדים. כל מחזור הוא של תשעה גלגולים שלאחריהם נחים שניות אח־דות. המחזור האחרון, הוא של המישה גלגולים, הכל בכתוב בספרים הקדושים.

אחד האברכים סיפר לי כי מזמן בחו"ל, כי בגלל העבירות המחויבות כפרה בגילגול שלג, נשלחת אחרת ארץ־ישראל מבעלי־היזהרים ונכ־סת לזרים וכדי למנוע את הענוש, הזה נשלו על עצמם הא וחבריו לסבול למען הכלל.

מהחרמון נסעה החבורה לקברו של חוני המעגל ושם התפללו על הגשם, על הכלל הפרט ועל־דרי רחמי שמים על כל המצטרך.

הם משמחים את מנהל האתר שיוכל לשמור את סודם ואינו מזמין למקום עתונאים כדי שיוכל בכך ראה שרומה כי אין שני לו בעולם.

"ראש יהודי" ברחוב דיזינגוף

ברחוב דיזינגוף בתל־אביב (במספר שבין מאה למאתיים) פועל "ראש יהודי" בשבטל אחד נוסף המחפש את ההדוו היהודית ואינו הזה לדמיון לשם כך עד ודה.

"ראש יהודי" זו עמותה שיוסדה תורמים פר־טיים "אבל תמיד בגרעון" היא מעניינת בפעילה תה צעירים, חילונים, שהתעייפו כבר מ"תפאבים" ומעדיפי היהודים המתחדים הלל ריק־בנשמתם. המקום יכול להכיל עד 25 איש אבל מאז נפתח המקום בחודש דיזינגוף באים כשר עיין, מדי ערב בין חמישה לעשרה צעירים.

למעשה "ראש יהודי" פעל כשלוש שנים עד שנסגר, כי לא נמצא הארם שיתפעל את העסקנית היהודית הזאת, שתעניבה בדיבה שכזה. לפני חצי שנה חדישה העמותה את פעילותה ולפני חודש נמצא המקום המתאים בחוב דיזינגוף.

ומה מציעים לצעירים את הרב שנראל זיוין השר ומנגן קליבר את הדברים ניא עשת, יהי מלוא ופיו בינגלה. ערב אחד מערבי השבוע מר קדש ל"קדעים", הצגה הדנה בדמותו של צעיר חד־לוני המחפש את עצמו וחוזר בתשובה.

מחצרות אדמו"רים וחסידים

אדמו"ר בבחינת "חסד לאברהם"

כאשר הגיע עת תפילת מנחה של שבת, שאו רצון הרצונות מצרי, ועתיקא קדישא, אחת מש־לוש הבחינות של כבוד ה' נגמות, וכל הדינים נכנעים ושולטת שמחה בכל העולמות, איבר רבי אברהם שלמה ברידמן, האדמו"ר מלעלוב וצוקל את הכרתו והתעתק מזה העולם. זמן קצר לאחר מכן, במוצש"ק, נפתח לו שער המגולל, שער הש־מים הנישא והמרומם.

בשבת פרשת בשלח, בט"ו בשבט, בשבת רבת סגולות זו בעולם הקבלה והחסידות, לא עוד היה הי־מר את שולחנו הקדוש והטהור. הסתירו לא זכו מאר להראות פעם נוספת את פניו המאירות והמתאר־מות ממסירות־נפש כאשר הוא שר את "יה אב־סוף", שחיבורו הרבי הקדוש ר' אהרון הגדול וצוקל מקרלין זי"ע את עיניו המצטעפות בק־טף "יהיו רחמיך מתגוללים על מדותיך ויהיו רוח־מיך־מתגוללים על עם קדשך".

זכיתי להכיר את האדמו"ר זי"ע מקרוב ובאמ־צעותו הבנתי טוב יותר את המסוק: "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה". קשה להסביר ולתאר עד היכן הגיע צניעותו ושפלות־רוחו ותבונתו באושן כזה, שנראה היה כאי־לו נכשפה עליו. אולי יותר נכון לומר, שהוא ראה את אביו, הענק הקדוש, רבי משולם־זוסיא וצוקל, ממשיך את האדמו"רות ועליו רק למלא את הב־דים המטבעיים של ה"טיש" ושל ה"חצר".

לא מעט פעמים הייתי בחדרו לקבל לו "קוי־טל", על קרובי משפחה יקל, ומעיד אני שמים את סידות הדרו, שמעולם, מעולם, הוא לא פתח אדי בשיחת רכילות או לשון הרע. בכל זאת אר־מר־ה הקשוב עם ציבור מכל המגזרים ואני עתר נאי המצוי בבעשת בקול הדתי והחרדי, הוא ידע זאת, ואף־על־פי־כן לא נלש לשום שיחה שכולה היתה להביל לרכילות או לשון הרע.

ה"טישים" שלו היו מנוהלים בפשטות. מכל הנמונות. לעתים סיפר על אירועים שונים שאביו האדמו"ר היה קשור אליהם, או על אדמו"רים אח־רים התעניין בשלום חסידיהם, ובני משפחותיהם. ואמר דברי־תורה קצרים על פסוק מפרשת הש־בוע, שמעולם לא עברו את הדעת. עוד לא ראיתי כדבר הזה בשום "טיש". גם בדרכה חוזות היה צדיק מאר להתרכז, משום שהוא לא הגביה את קולו־ אלא אמר את מה שאמר במשיח עם היושבים לידיו ממש. באחד ה"טישים" שמעתי אותו אומר: לעתים רבי־ם התורה שלי אולי מעודדים תמיהות, אבל ככה אומרים לי להגיד. התבטאות נדירה שלו, שחשפה את היותו מחובר לעולמות אחרים, שעליהם לא שמעת אותו מדבר.

הוא ידע לקרוא "קוויטל" כפי שרק מעטים יר־דעים לעשות זאת, אבל גם כאן הבל ואמר בדאי־בטלות, אם כי בלא מעט מקרים הוא נפל על עצמו אחריות ובסופו של סיפור ראית שהוא ידע, ועוד איך ידע, על מה הוא מדבר.

כשחברי שאלו אותי, תספר לנו מי בא, השב־תי: הוא מ"הפעלים השוחרים", וזו היתה הגדרה נכונה על האיש. האדמו"ר היה מסוגל לעמוד שעות ליד קברי תנאים או צדיקים, בעיקר בני־ליל, ולדדות" על "קוויטל" בפרקי תהלים עד שהיה מברית את כל הדינים. הוא לא התייאש גם במצבים קשים כאשר ראה ב"קוויטל" כי הדינים קשים ומחוברים לשורש נשמת האדם.

שמעתי אותו אומר לעתים, לכשנשאל אם אפשר לשלוח אליו מאן דהו עם בקשה מסויימת, "תשלח אותו, תהלים בכל זאת אני יודע לומר".

"חצר" לעולם הירושלמית, של רבי אברהם שלמה ברידמן וצוקל, היא "חצר" עניה ומרודה. שעות קשות עברו עליה בשנים האחרונות והאד־מו"ר ומקורביו התמודדו עם בעיות לא קלות, כדי להבטיח את קיומם של המוסדות שליד ה"חצר". לצורך כך היה יוצא מדי פעם לחו"ל עם משמשיו בקודש הנאמנים, לגייס כספי. אדה"כ, להנדין ואי־נסודתן. באחד המפגשים שלו בלונדון עם הקהל שבא לראות את פניו ולקבל ברכותיו, התפרץ לעברו אבא צעיר שבתו הקטנה לקתה במחלה קשה. בלבבי קודם לכ הוא התחנן על חייה, ובחיר־תו עשיר ומבית עשיר, ה־בטיח סכום נכבד ביותר לאדמו"ר ובלבד שיתחייב כי הבת תבריא. בנוב־חות כולם הסביר כי לא יוכל להיענות להצעה ובכל מקרה יתפלל לרפאותה גם ללא התרומה המובטחת. הילדה שוחים היא בבר נערה, השתק־מה לאחר לאל ב־98 אחיו ממלחלה.

מה תורה לאל לכסף, לזרבה כסף גם כדי להחזיק בני תורה שהפרדסה לא היתה מצויה בכיסם, אבל מעולם לא הערים את העשיר שלפני האביון.

בית העשיל פועל ליד מוסדות לעולם. משרו צנוע, אבל מספק את צרכי העניים המסתופפים לה־שקים את רעבונם. לחם, ירקות, יתה, קפה ד־יבה הם יכולים להשיג שם במשך 24 שעות.

ח' ימים שכסכיכתו הקדושה של האדמו"ר הציעו לספוד את בית המדרש הזה, אבל הוא, מעולם, למרות הקשיים, לא שקל אפילו לעשות זאת ובמיוחד שמדובר במעשה חסד שאביו הקדוש החל בו.

צנוע היה בכל הליכותיו והיה נסתר בדרכה מאד היבשים. אחד מחשובי האדמו"רים אמר לי בעת רצון, כי "האדמו"ר מלעלוב, ה' אברהם, מת־נהג לעתים כמי שמתקשה בהבנת הנקרא, אבל ממני הוא לא מצליח להסתתר".

רק מי שעשם עם מהמרק שהוא היה אוכל בלילות־שבת ויום־טוב, יכול היה להתרשם אי־שית עד כמה הוא רחוק מעולם־הזוהר. במרוית אריחות של מלח ופלפל, הבניס לתוכו ובריוב המ־רים ביקש משמשיו בקודש לשפוך את השר־יים לכיור, כדי שאיש מבין החסידים לא "יהלבש" על ה"שידים" הללו.

האדמו"ר היה מקודב מאד לעדה החדדית, אך נהג כאביו וצוקל והזדהה עם "אגודת־ישראל". אבל לבו היה נתון לכלל ישראל ונהג עם כל אחד בקורבים ובדרכי נועם.

"למני שבועים פרסמתי במוחד זה על מסיבות הנשם של אחים אלה הרואגים שבר תמיד, השואב משמן יהיה דולק בחלטת לעולם בתר החיתים, 24 שעות ביממה. אדמו"ר לעולם ביקשו לסיים בירי השיסקים בכך, שהשרוטה אינה מצויה בדיוקות בכיסם. ובימים אלה נתברה־לי בכמה דברים אמר־רים. וכך כתב לי: ה"ק: "אני ר"ק מירושלים, מוד־סידי לעולם, רוצה להודות לך מקרב לב על ההדיוחות בעתון "הצופה" בן בשבט, יום ההילד לא של הקדוש ר' דוד מלעלוב זי"א בעניין נר ותמיד הדולק 24 שעות ביממה בתר החיתים כל השנה. אני נוסע לתר החיתים יש יום במסירות־נפש ממש ומתפלל המליץ נר שמדיות לקבות עם ישראל ובפרט על השבוי היהודי הדן בן בתיה (מארי) שיזוכה במהרה הביתה חי וכריא וגם על יהונתן בן שלמה (שלאדי) מארי־ב".

והי "חצר" לעולם של רבי אברהם שלמה אחד ישראל. כולל את המושעים שביניהם.

כאשר שמעתי על המלקחתו, שניים מבבני נכזו בביתי. שומרי־מצוות תוה לאל אבל רחוד קים מחסידות. הם ביקשו להצטרף אלי ללוויה וביטלו מיד את כל האירועים המתוכננים לאותו מוצאי־שבת. באותה שניה למדתי מהו כוח בזוה של נקודת האמת.

היה מרבה לבקש מחסידיו לדבוק בשמחה, שוודי "עת הזדוה בתקומו". כן, רבי, אני בטוח כי גם במרומיתך, ובכי עכשיו, עוד ב"שבעה", עת הזדוה במקומך. דיע"א.

עורכת המוסף: נעמי גולן